

การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์
ที่ได้รับการรักษาในโรงพยาบาลของรัฐ ในจังหวัดชุมพร

นายวิษณุ อนิตบถ

บริหารสาธารณสุข

วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อารยา ประเสริฐชัย
2. รองศาสตราจารย์พรทิพย์ กิระพงษ์

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2561

..... ประชานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์สรารักษ์ เฉลิมบุญเสริมศักดิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรรษา ประเสริฐชัย)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์พรทิพย์ กิระพงษ์)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา รุ่งโรจน์วัณิชย์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับการรักษา
ในโรงพยาบาลของรัฐ ในจังหวัดชุมพร

ผู้วิจัย นายวิญญู อนิลบล รหัสนักศึกษา 2595000775

ปริญญา สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.อารยา ประเสริฐชัย (2) รองศาสตราจารย์พรทิพย์ กิระพงษ์
ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ และ 3) เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ในจังหวัดชุมพร

ประชากร คือ ผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ขึ้นทะเบียนในคลินิกโรคภัยด้านไวรัสของโรงพยาบาลรัฐทั้งหมดในจังหวัดชุมพรจำนวน 2,485 คน สุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.7 ใช้สถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลจากการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความแตกต่างของ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 3) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์พบว่าค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม ในโรงพยาบาลขนาดใหญ่มีค่ามากกว่าโรงพยาบาลขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นการให้การดูแลรักษากลุ่มผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่มีคุณภาพ และการส่งเสริมการเพิ่มรายได้จะทำให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีมากขึ้น

คำสำคัญ เอดส์ เอชไอวี คุณภาพชีวิต

Thesis title: A Comparison of Quality of Life among HIV/AIDS Patients Attending Government Hospitals in Chumphon Province

Researcher: Mr. Witsanu Aninlabon; **ID:** 2595000775;

Degree: Master of Public Health;

Thesis advisors: Dr. Araya Prasertchai, Associate Professor; Porntip Geerapong, Associate Professor; **Academic year:** 2017

Abstracts

The purposes of this descriptive study were (1) to investigate the quality of life of HIV-infected and AIDS (HIV/AIDS) patients, (2) to assess factors related to their quality of life, and (3) to compare the quality of life of HIV/AIDS patients in large and small government hospitals in Chumphon province.

The population of this study included 2,485 HIV/AIDS patients who were treated in government hospitals in the province; of all such patients, 260 were selected using the multistage sampling method to take part in the study. A questionnaire with the reliability coefficient of 0.7 was used for data collection; and the data obtained were analyzed with descriptive and inferential statistics.

The results revealed that: (1) among all respondents, their quality of life in overall health domain was at the moderate level; (2) factors significantly associated with the patients' quality of life were occupations, monthly income and support provided by local administrative organizations; and (3) by comparison, the mean quality of life (health, social and environmental aspects) of HIV/AIDS patients attending large government hospitals was significantly higher than that at small hospitals in the province. Thus, the provision of quality treatment together with the promotion of income for HIV/AIDS patients will improve their quality of life.

Keywords: AIDS, HIV, Quality of life

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการได้รับความกรุณา ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ สราวุธ สุทธรรมาสา ประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รองศาสตราจารย์ ดร.อารยา ประเสริฐชัย รองประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และรองศาสตราจารย์ พรทิพย์ กิระพงษ์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้ประสานงานโรคติดต่อเรื้อรังของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชุมพร และผู้รับผิดชอบคลินิกดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ในโรงพยาบาลของรัฐในจังหวัดชุมพรทั้ง 11 แห่ง ที่ได้กรุณาช่วยประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบพระคุณผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ทุกท่านที่เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนนักศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

วิษณุ อนิลบล

ตุลาคม 2561

สารบัญ

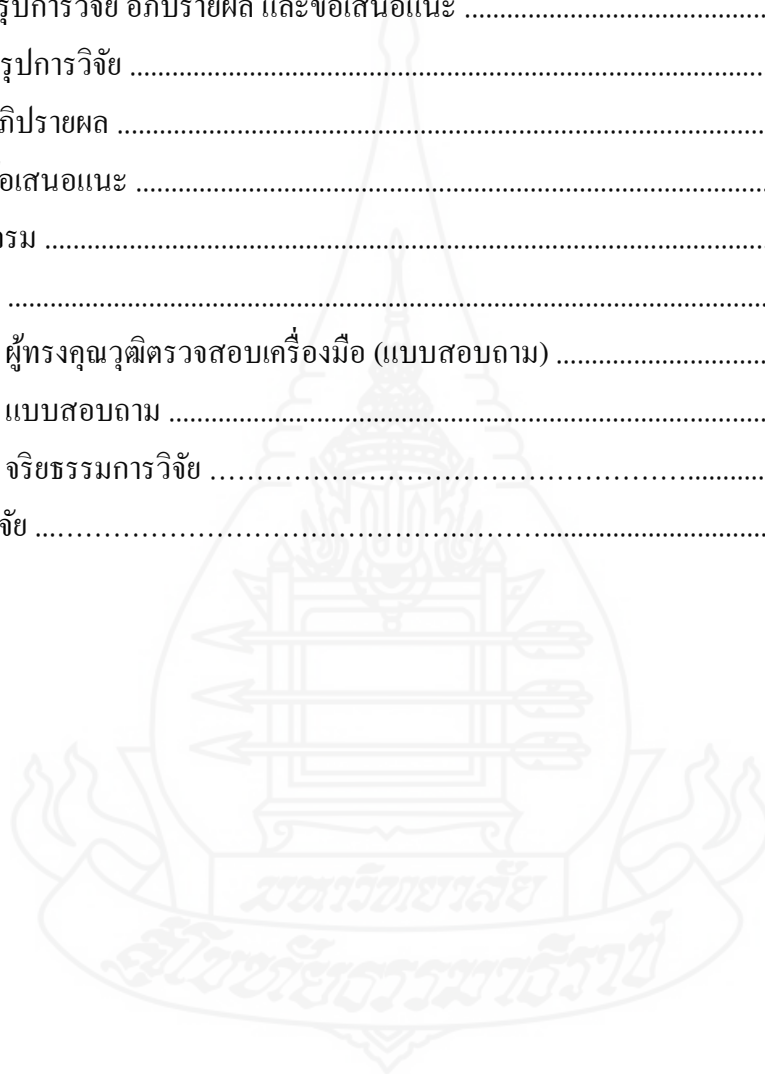
หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมติฐานของการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	11
บริบทของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดชุมพร	11
โรคติดเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์	17
คุณภาพชีวิต	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	54
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	58
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
ข้อมูลด้านบุคคล ด้านการเจ็บป่วยและการรักษา	71
พฤติกรรมการรับประทานยาต้านไวรัส	77
คุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพ	77

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ข้อมูลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ข้อมูลการเจ็บป่วย และข้อมูลการรักษา กับคุณภาพชีวิต	82
ข้อมูลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในมิติของสุขภาพ	101
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	107
สรุปการวิจัย	107
อภิปรายผล	109
ข้อเสนอแนะ	119
บรรณานุกรม	122
ภาคผนวก	126
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)	127
ข แบบสอบถาม	133
ค จริยธรรมการวิจัย	141
ประวัติผู้วิจัย	145

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1	เกณฑ์ความไวและความจำเพาะของชุดตรวจประเภทต่างๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ การตรวจวินิจฉัยรายบุคคล สำหรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนของประเทศไทย.....	27
ตารางที่ 2.2	สูตรยาต้านเอชไอวีที่แนะนำเป็นสูตรแรกและสูตรทางเลือก.....	41
ตารางที่ 2.3	สรุปมิติที่มีอยู่ในเครื่องมือประเมินคุณภาพชีวิตแบบทั่วไป.....	52
ตารางที่ 3.1	แสดงจำนวนประชากรของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ขึ้นทะเบียน ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์คลินิกโรคภัยด้านเชื้อไวรัสในโรงพยาบาลของรัฐ จังหวัดชุมพรแยกรายโรงพยาบาล.....	59
ตารางที่ 3.2	แสดงจำนวนประชากรของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ขึ้นทะเบียน ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์คลินิกโรคภัยด้านเชื้อไวรัสในโรงพยาบาลของรัฐ จังหวัดชุมพรแยกตามขนาดโรงพยาบาล.....	59
ตารางที่ 3.3	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ขึ้นทะเบียน ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์คลินิกโรคภัยด้านเชื้อไวรัสในโรงพยาบาลของรัฐ จังหวัดชุมพร แยกตามขนาดโรงพยาบาล.....	60
ตารางที่ 3.4	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ขึ้นทะเบียน ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์คลินิกโรคภัยด้านเชื้อไวรัสในโรงพยาบาลของรัฐ จังหวัดชุมพร แยกตามรายและขนาดโรงพยาบาล.....	61
ตารางที่ 3.5	แสดงการแบ่งระดับคะแนนคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพจำแนกตามองค์ประกอบ ด้านต่างๆ.....	66
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด ของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับการรักษาในโรงพยาบาลของรัฐ จังหวัดชุมพร วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	71
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุดของ ข้อมูลการรักษาของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับการรักษา ในโรงพยาบาลของรัฐ จังหวัดชุมพร.....	75
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของพฤติกรรม การรับประทานยาต้านไวรัส.....	77

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.4	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และระดับคุณภาพชีวิต ในมิติสุขภาพรายด้าน.....	77
ตารางที่ 4.5	แสดงระดับคะแนนคุณภาพชีวิตตาม WHOQOL-HIV-Bref จำแนกรายข้อ.....	78
ตารางที่ 4.6	การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ จำแนกตามปัจจัย ด้านเพศประโชยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	83
ตารางที่ 4.7	การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ จำแนกตามปัจจัย ด้านอายุ.....	84
ตารางที่ 4.8	แสดงการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จำแนกตาม ปัจจัยด้านอายุด้วยวิธีการเปรียบเทียบแบบพหุคูณ (Multiple comparisons).....	84
ตารางที่ 4.9	แสดงการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จำแนกตาม ปัจจัยด้านระดับการศึกษา.....	85
ตารางที่ 4.10	แสดงการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จำแนกตาม ปัจจัยด้านอาชีพ	87
ตารางที่ 4.11	แสดงการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จำแนกตาม ปัจจัยด้านรายได้ต่อเดือน	88
ตารางที่ 4.12	แสดงการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จำแนกตามปัจจัย ด้านสถานภาพ	89
ตารางที่ 4.13	แสดงการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จำแนกตาม ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	90
ตารางที่ 4.14	แสดงการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จำแนกตาม ปัจจัยด้านผู้ดูแล	91
ตารางที่ 4.15	แสดงการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จำแนกตาม ปัจจัยด้านการเปิดเผยข้อมูลการติดเชื้อเอชไอวี	92
ตารางที่ 4.16	การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จำแนกตาม ปัจจัยด้านระยะเวลาที่รักษาด้วยยาต้านไวรัส	93
ตารางที่ 4.17	แสดงการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จำแนกตาม ปัจจัยด้านระดับ CD4 เมื่อเริ่มรับยาด้านไวรัส	94

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.18	แสดงการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จำแนกตาม ปัจจัยด้านระดับ CD4 ล่าสุด	96
ตารางที่ 4.19	การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จำแนกตาม ปัจจัยด้านจำนวนเชื้อเอชไอวี (Viral load)	97
ตารางที่ 4.20	การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จำแนกตาม ปัจจัยด้านโรคประจำตัวอื่น ๆ	98
ตารางที่ 4.21	การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จำแนกตาม ปัจจัยด้านชนิดของยาต้านไวรัส	99
ตารางที่ 4.22	การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จำแนกตาม ปัจจัยด้านจำนวนมือที่รับประทานยาต้านไวรัส	100
ตารางที่ 4.23	สรุปปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์	100
ตารางที่ 4.24	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพ ด้านร่างกายในแต่ละกลุ่มโรงพยาบาล	101
ตารางที่ 4.25	แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพ ด้านร่างกายในแต่ละขนาดของโรงพยาบาล	102
ตารางที่ 4.26	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพ ด้านจิตใจในแต่ละกลุ่มโรงพยาบาล	103
ตารางที่ 4.27	แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพ ด้านจิตใจในแต่ละขนาดของโรงพยาบาล	103
ตารางที่ 4.28	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมในแต่ละกลุ่มโรงพยาบาล	104
ตารางที่ 4.29	แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมในแต่ละขนาดของโรงพยาบาล	104
ตารางที่ 4.30	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละกลุ่มโรงพยาบาล	106
ตารางที่ 4.31	แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละขนาดของโรงพยาบาล	106

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 แนวทางการวินิจฉัยการติดเชื้อเอชไอวีทางห้องปฏิบัติการสำหรับผู้ใหญ่ และเด็กที่อายุ 24 เดือนขึ้นไป	30

